

na Travniki št. 272. l. nadst. (ene
skrbni tudi za razpisovanje lista).

Prejemajo se na plačilo vsakega
oznanila tudi v slovenskem jeziku.

Plača se za vsako nalogo vrsto
sred, če se oznanilo samo enkrat pa-
tisce, če dvakrat, 8 sred., če trikrat,
10 s. v. a. — Povrh tega še vsak
krat 30 s. za štampelj.

DOMOVINA.

TEČAJ III.

LIST 25.

Izhaja vsak petek.

Vredniti po polih polih: za celo leto
2 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za
četrt leta 80 s. Kdor sam po sebi po-
liti, plača za celo leto samo 7 g. 50
s., za 1/2 l. 1 g. 30 s., za četrt l. 70 s.
Navedena plačila in reklamacije naj
se pošljejo vredništvu.
Posamezni listi se prodajajo v Gorici
v tiskarni E. Scher-jovi na Travniki
ku pa 5 sredov.

Sedanji stan reči v Trstu.

II.

Našteli in opisali smo v I. članku pod tem na-
slovom vsa razna italijanska društva ali prav za prav
podružnice Pogressovske stranke v Trstu, pojasnili
značaj in taktiko njeno in sploh zaznamili Progressov-
cev glavno namero nasproti slov. okoličanem. Naj bolje
pa bodo zdaj naši čitatelji umeli in vedeli ceniti ne
le omenjeno namerjanje, tem več tudi polemiko med
„Cittadino“-m in „Osservatore“-m Triestino“-m, ako
iz teh listov samih, kar je bolj karakterističnega, po-
znamemo.

Vvod k domačemu prepisu je zagodel 10. l. m.
„Cittadino“ tako le:

„V naši okolici se čutijo nasledki dvojnega toka,
eden sili od morskoga broga proti goram, drugi prih-
ja s Kranjskega sem in se hoče uliti nad mesto, naj
prvi tok je pameten, dobron, omikaven, drugi škod-
ljiv, čuden (paradossale), mračnjaki. Toda govorimo
brez prilike in brez ovinkov: Česki panslavizem, raz-
širivši se čez Stajarsko in Kranjsko, je storil, da ču-
lmo tudi v naši okolici krčno njega gibanje. — To rek-
ši, moramo brž in v zadovoljnost pristaviti, da se pa-
metna stranka naših okoličanov drži še zmiraj starih
izročil, ter hoče živeti v miru s meščani, saj ve, da se
mestni interesi z okoličnimi vjemajo. Ta miroljubnost
premišljivega dela tukajšnjih okoličanov je prišla v ne-
skrijajo s fanatizmom (sic!) slovenskim, ki ga nepre-
nehoma podpirajo rovarji, kateri ne spadajo po ni-
kakem k naši okolici, na katere jih ne veda nihče
interesa (dobiček); podpirajo jih goreče pa tudi sloven-
ski duhovni, kateri, z nekimi izjemami, pod plaščem, da
služijo narodnim slovenskim interesom, čuvajo hude
strasti proti liberalnim ustanovam, katerim nasprotujejo
v Avstriji slovanski narodi pod svojimi načelniki du-
hovniki, mnih, feudali in vsake sorte starokopitniki.
Ali o tem ni še konec zlega. Znani rovarji, kateri pri-
pravljajo v zadrego celó vlado, ki jih neče drugam
prestaviti, kakor bi lahko storila, poslužujejo se tudi
komunističnih in socialističnih idej, da se zapeljajo
kmetom prikupujejo. Kakor se na Kranjskem Ljubljani-
ski Nemci slikajo tako, kakor da bi se bili po sili po-
lastili slovenskih pravic, tako so v Trstu, kakor pri-
vijo ti cesarski kraljevi rovarji, Italijani oni, ki so vno-
li ubogim naseljencem, kmetom okoličnim, njih zemlji-
šča. V našem mestu je zdaj mir, od kar se je valod
poslednjih volitev večina stanovavcev z municipijem
spravila; naj gleda, kdor ima na to paziti, da ne bo-
do kalili tega miru častilakomni in nemirni tujci.“

Na to mu je odgovoril drugi dan vladni časnik
„Osservatore Triestino.“ Kar „Citt.“ pisari, imenuje

Podlistek.

Jutro.

Zareče solnce črno noč spodilo:
Blišče se kaplje biserom enake;
Iz grmov glas se sliši viže vsake,
Skrjančje žvrgolenje rajsko, čilo;

Krilatcev vsah soglasje prebudilo
Je meno tud'—me sanj rešilo tlake;
Radostno dviga rano se v oblake
Kmetice deve v njivi petje milo;

Mladenčca se razlega navdušenje,
Pastir po dolu žvižga za živino,
In deklica skaklja tam po ravnini.

Sloven'ji tak se bliža tud' rešenje:
Vse giblje se—se dram'jo njeni sini,
Pripravljajo—zložiti se v družino.

Lovro Dutovljaki.

„O. T.“ „strašno eccentricitá“ (čudne prenapetosti),
ktere ne podpirajo slovečanskli in spravljivih namor, a
kterim se „Citt.“ baha. Dalje mu očita to, da govori
o „cesarskih kraljevih“ rovarjih—uradnikih—pa da jih
imenuje „strauleri“—tujci—; tujci da so v Avstriji sa-
mo podložniki vnanjih držav. — V drugem odstavku
svojega odgovora očita „O. T.“ „Citt.“-u tudi še ne-
kaj drugoga. Prinesel je bil „C.“ listi dan poprej do-
mačo vest, da je nek vvinjen kočijaž vpil po noči
„Živio Sloveni“, in se pritožil („Citt.“, namreč,) da
ni brž policija pritokla, kakor navadno prilomasti, ko-
dar kdo vpije „Viva Italia“, prigovarjal je slednjiš
gospodaru kočijaževemu, naj bi ga koj iz službe djal.
Zarad teh tožb in ovd „Oss.“ „Citt.“-a dobro kleti,
češ, da takih reči ni lopo videti v predelkih liberalnega
časnika, da se, namreč, koj policija kliče, pa ljudje o-
vajajo, da službo izgube. Sicer pa da med vplijem „Živili
Slovenci“ in „Viva Italia“ je velik razloček, kajti Slo-
venci so domač avstrijski narod, in slovenska domo-
vina v Trstu da se začne samo četrt ure od mesta;
uni klic pa da volja vnanji državi.

To je posnetek polemike iz listov 137. „Citt.“ in
138. „Oss. T.“ od dni 10. in 11. junija.

V listu 138 od 11.6. pripoveduje „Citt.“, da so
prišli k vredništvu „nekteri posetniki iz okolice iz naj
starejših okoličnih rodov in ter da mislijo v imenu še
mnogih družin okoličanov protestovati zoper vse, kar
delajo o k. uradnika Zor in Cegnar in učitelj Piano v
namer, da bi jih izvolili (okoličani) za mestne starošine.“
Poydarja dalje, da vsi pametni okoličani hočejo živeti
z mestom v miru; podtika C. u Z. u in P. u, ktere
imenuje „potentissimo trifoglio“ (velomogoča detelja),
da obetajo volilecem, da brž ko bodo izvoljeni, odtrga-
jo znamenit kos mesta, ter pridružijo ga „novemu slo-
venskemu kraljestvu“—da odpravijo vse mitnice itd.
Glavna misel vsega sestavka je pa že zopet ta, da ves
upliv, ki ga imata C. in Z. v čitalnicah, izvira iz nje-
ne lastnosti, ker sta drž. uradnika, češ, da ljudstvo v
mestu in okolici ne more drugače misliti, nego, da pri-
haja od vlade vse, kar omenjena gospoda govorita in
delata. H koncu svari vlado s temi-le besedami: „...
v tem, ko vlada pusti, da dva državna služabnika v
tako imenitnem mestu, kakor je Trst, mir kalita, da v
okolici neslogo sejeta, da organizujeta na mirnih naših
homoih prednjo stražo panslavizma: ne smejo više po-
litiške oblasti tožiti, ako po žalostnih skušnjah lanske-
ga leta meščani še vedno menijo, da mora biti kaka
zveza med katerim tukajšnjim uradom in okolico, zveza,
enaka uni, ktera je bila med razvpito Bourbonško vla-
do v Neapolji in ondašnjimi lazzaroni. Ali vlada naj si
dobro zapomni prigovor, ki pravi: Kdor veter seje, bo
žel vihar.“

Kaj ne? takega sprevačanja in pačenja resnice
ne bomo vsakdan.

Odgovor v „Oss. Tr.“ se obrača posebnost proti
podtikanju, kakor da bi se vlada vtikala v volitveno
zadeve in kandidature Cegnarjevo in Zorovo podpirala.
Izpodbija to tako obdolževanje, sklicuje se „O. T.“
na nek vladin razglas od 11. febr. t. l., v katerem je
razločno rečeno, da se vlada v volitve ne vtika, ter
dokazuje, da se je c. k. voditelj namestništva tega pra-
vila tudi res držal. — Glede C. a in Z. a se sklicuje
„O.“ na to, kar jima je rekel fm. Möring meseca fe-
bruarja. „Vsako agitovanje“—tako jima je neki rekel
— „ki ne bi se vjemalo z značajem c. k. uradnika,
bode se zdajci kaznovalo s prestavljenjem; sicer pa da
se vlada kandidovanju kakega uradnika niti ne vstav-
lja, niti ga ne podpira.“ — Dalje, pravi „O. T.“, da
je geslo namestnikovo: „enaka pravica za vse“; ka-
kor ni motil volilcev Progressovskih, tako ne sme tu-
di zavirati pripravljavnih volilnih zborov v okolici, vla-
da da ne more vzeti nobenemu državljanu avstrijske-

mu aktivno in passivno volitno pravice. — Po tem opominja „O.“, naj bi „Citt.“ pomislil, da so bili 6. t. m. tje in sem po mestu sramotivni napisi zoper Slovence, da ni torej čuda, če so tudi oni včasih zoper meščane oglašali. Konoc odvratno je od besede do besede ta: „Naj se spomni „Citt.“, da so se tudi kmetje (okolščani) veliko od njega naučili, da zgled je močnejši, ko beseda, in da ljubezen do avstrijske domovine sme biti ravno tako živa, kakor ljubezen do domovine italijanake, ktero on pridiga. To pa si upamo določno zagotoviti, da se (cesarske) oblasti dobro spominjajo žalostnih dogodovčev lauskega julija in da se jim natančno znane vse njih nadrobnosti (okolnosti) in vsi nagoni, kakor tudi strasti, ki so pripomogle, da so se lauske reči pričele in dognale; torej se ne bodo obotavljale, krepko narediti in zankazati, česar treba, da se kaj tacega, kakor lani, več ne zgodi.“

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država.

Iz Ljubljane. Tisto generalno povelje gen. Johna o zadevah undanjih dogodkov na Kranjskem, ktero je po „Slov. Nar.“ omenila tudi „Dom“ (v listu 24. str. 99) ni resnično. Bilo je menda mistifikacija, spravi „Triglav“.

— „Bruncelj“, list 11. od 19. t. m. je djau v prepoved: policija je našla v tiskarnici še 1040 iztisov. Četo št. „Bruncelj“ nove ne bo na dan, pošlje se naročnikom „Mladi Bruncelj“.

Dopisi.

V Solkanu 15. junija. Vse 15. januarja t. l. je vložilo sedem županov iz Goriških gor pri svojem c. k. okrajnem glavarstvu pritožbo zaradi *previsoke cestnine*, ki jo tirja mitnica na Koroški cesti med Gorico in Solkanom. To pritožbo je poslalo c. k. okrajno glavarstvo kój, kakor je samo zagotovilo, s pridjanim sporočilom c. k. finančnemu vodstvu (direkciji) v Trst, kot pristojnemu uradu, v rešitev.

Pretekli so bili od omenjenega dne celi 4 meseci in župani niso nikake rešitve njih pritožbe dobili. V o brambo in prid svojih občanarjev so se primorani videli vložiti 15. aprila t. l. pri visok. c. k. fin. ministerstvu prošnjo, naj bi blagovolilo rešitev omenjene pritožbe pospešiti.

Zopet sta od tega časa druga dva meseca protokla, pa rešitve omenjene pritožbe še zmir pričakujemo.

Obžalovanja vredno je, da se take pritožbe, ki se materialnega blagostanja državljanov tičejo, s tako lahko vestjo tako na dolgo vlečejo, ali—kakor bi se sumiti smelo—pod klop mečejo.

Prosimo slehernega, ki bi vedel za kako drugo pot, po kateri bi našim pravičnim in postavnim tirjavam hitreje vsrečeno bilo, naj blagovoli to po dobroti za plačilo podpisnemu naznaniti.

Matija Doljak,
župan v Solkanu.

Iz Ravnice (v okolici Goriški). F. Umrli je tukaj 19. t. m. nek tuj berač, čigar imena nismo po nikakem mogli izvečeti; marsikdo ga je vprašal po imenu, tudi gosp. vikar ga je popraševal in ga k spovedi in poslednji spravi nagovarjal, pa vse zastonj. Rekel je, da ni še sile, da pojde že domu, da je doima iz Vrabljč (?) blizu Št. Vida na Ipavskem, v Ljubljanski škofiji. Gosp. vikar je bil v petek pri njem, v saboto ob 11. uri predpoldne je že umrl, sede na ognjišču v krčmi pri muselcu vina. Mož je bil ves ožgan od vrh glave do ledja, desna roka je bila ena sama rana tako, da so živega črvi jedli; videl sem jez sam po 1/4 palca dolžih na njem. Povedal je, da je 14 dni, kar se je opeknel tam blizu Črnič: vrgla ga je bila božjast in je padel v ogenj. Mož je imel lasce kostanjeve, okoli ušes sivkaste, obličje dolgljato, sivo brado, majhine oči in usta; života je bil močnega, 66 palcev velik. Hlače je imel dvoje dolgih iz čruega platna, suknjo (kratko, rekelje) in lajbič iz sukna, oboje staro, klobuk črn in majhen, na nogah šoluc. Imel je pri sebi 18 soldov in en majhen žakelj. Ta popis se priobčujo v ta namen, da se po njem znabiti izve, kdo je umrl berač bil.

Ta primerljaj mo sili, spregovoriti o beračenju.

Jez ne vem, kako je zdaj z beračenjem, so li kake postave, ali ne. Enkrat je že bilo oklicano, da ne smejo berači od občine do občine hoditi, vsaka občina da mora svoje uboge doma preskrbeti ali jim dovoliti, da smejo v domači občini milodarov prositi. Če pa že tuji berači kam drugam pridejo, naj bi prinesli s sabo kako pismo od svojega županstva, da se bode vedelo, kakšno bažo osebo so. Tem več je to potrebno, ker se večkrat vidi, da se nevarni ljudje in pa matere z otroci okoli klatijo, in jih tako pohajati navadijo, v tem ko bi se lahko dela učili in si s časom kako pošteno službo poiskali.

Kamnje na Ipavskem, 20. junija. Vse meseca sučca t. l. je uirgolelo pri nas kupcev, kteri so nam ponujali sviloprejkno seme. Med njimi pride k meni g. M. Klančič iz Podgore poleg Gorice, kot znanec, in mi ponuja semena, da bi ga našim ljudem na četrtino pridelka oddal. Pomagal sem mu v tem, kar mi je bilo mogoče, in tako sem med drugim sam 12 sosedom seme vailil, da bi z njim poskusili. Z veseljem vam zdaj naznanjam, da med vsem drugim semenom se je te to seme, iz Erdeljskega *) doma, prav dobro obneslo, razun enemu, kteri me ni hotel ubogati. Iz ene onče (1 1/2 lota sem jaz pridelal 84 f. kokonov (galete), ktere sem prodal v Gorici po 1f.98kr. f. Z listje in druge potrebščine sem izdal okoli 35f. Lejte, kak lep dobiček! Naši domači ljudje in mnogi okoliščani se vže zdaj naročajo pri meni za isto seme. O svojem času bom pa vže v „Domovini“ oglašil, kaj in kako. Pridam pa tudi o tej priliki razjasnjenje, kako se ima ravnati z Erdeljskimi črvički, ker ljudem tje in sem žalibog premanjuje pripravnega prostora, pazljivosti in sploh izvedenosti o tem ravnanju.

Franc Bunc,
učitelj.

Z Reke 22. t. m. d. Vse tukajšnje dogodbe se sučejo le krog zunanjih predmetov t. j. krog *Rakkega opravljanja* i *železnice*. Prve ni še rečeno, dasiravno so 4 Reški poslanci samo o tem čez mesec dni v Pečti tuhtali. Prave sprave se sosedu pa ne bodo dosegli, dokler se njih zahteve take, da se udije celó zmarnim Rečanom samim prenapeto. Kakor se čuje, so bili srečnihi drugi 3 poslanci, kteri so se poganjali za železnice, nekaj na Dunaju, nekaj v Pečti. Takaj se trdno nadjamo, da se bote začeli delati obe železnici (od sv. Petra in iz Karloveca) že to leto. Polem ne bo treba hoditi tukajšnjim ljudem si dela iskat ne v vroči Egipt, ne v hladno Rusijo, še manj pa v Italijo in na Ogersko, kamor se je poslednjih let mnogo delavcov podalo iz Istrije in tukajšnjega Primorja. Kakor se glasi, so jo naj bolje zadeli tisti, ki so šli na južno Rusovsko.

Tukajšnji *levičarji* se kaj čvrsto gibljejo, ne dajejo se z lepa vgnati. Od časa do časa povzdigne njih glavar Matković glas po novinah. Kakor je predlanskim njemu vgodnem času—Hrvate črnil, tako hoče zdaj vladi zabavljati in kljubovati Težko bo zdaj zdrave pete odnesel, kakor popred, ko je bil v zavetju mogočnih gospodov.

Kakor drugod, so tudi tukajšni narodni mornarji jako nevoljni z *novi avstro-ogersko pomorsko zastavo*. Celó nepristranski Italijani trdijo, da se Slavjani preveč ponižujejo s tem, da se jim je vsilila ptuja zastava mesto narodne, ali mesto prejšnje krasne in častitljive, do ktere so izkazovali ravno Slavjani tako gorečo ljubezen pri Helgolandu in pri Visu. Znano je, da Jugoslovani (Dalmatinci) slove po celem svetu kakor izvrstni mornarji, zato jih inostranci kaj radi na svoje brodove jemljejo. Nar manj 1/2 vseh mornarjev našega cesarstva spada k Jugoslovanom; zato je tudi jasno, da bi Avstrija šembrano slaba bila na morju brez pogumnih Jugoslovanov. Trgovski broderi bi nam v lukah segnjili, z vojnimi ladjami bi se pa nikamor ne upali pred sovravniki.

Če je vže v. vlada uslišala zahteve Ogrov, da bi se njih zastava razvijala po širokem morju: koliko pravičnice v tem so želje Jugoslovanov zahtevajočih ne manj, ne več, nego enakopravnost, dasiravno jim gre v tem prvenstvo.

*) Erdeljsko je dežela v našem cesarstvu tam doli zad za Ogersko, h kteremu spada.

Takajšnji madžaroni so sijajno pokazali, da ne zna-
jo drugega, nego „eljen“ kričati, a v resnici niso vpoti
za Madjar-oraag. Na povabilo, da naj se vdružijo v kon-
vede, se jih je tukaj nobenajst vpisalo. Ne dosti več v
celem Hrvaškem, pravijo, da dva!

Iz Kviškega 23. junija — ni. Kviško je bilo dne
16. tega meseca praznično oblečeno. Na vsakem koncu
vasi je stal okusno napravljen slavalok; osrečja sta jim
bila modra okvirja s primernim pozdravom *Njšk Vzvi-
šenosti, knezovadškofu Goriskemu*; z vrha pa so vihra-
le majhine zastave. Sr di trga, pred cerkvijo, je stala
na košati lipi velika narodna zastava. Tudi cerkev je
bila od zunaj in znotraj nenavadno olepšana z vonci
in zastavami. Ko je začelo solnce slovo jemati, so se
oglasili pri sv. Križu zvonovi in prav svečano in ob-
čutljivo pozdravljali drugoga nam in prečelnega gosta;
kmalu potem je stresal grom iz možnarjev naša Brda
in vabil ljudi k sijajnemu sprejemu prevz. Pastirja.
Bil je lep večer. Okoli 9. u. je igrala domača godba
tako, ta se sme z vsako mestno meriti; ob onem so švi-
gali v zrak tudi umetni ognji. Po noči pa je prišel
dež in sprejemne priprave precej poškodovale; drugi
dan smo imeli zopet vgodno vreme, potem ko se je bilo
po 8. uri nebo zvedrilo. Ob doveti je bila polna vas in
polna cerkev praznično oblečenih ljudi. Bila je sv. bir-
ma; birmancev gotovo 800.

Slišimo, da so poklonili Nj. prevzvišenosti naši
zastopniki prošnje, da bi se ustanovil v Kviškem so-
dež dekana za vsa Brda.

Iz Vač [v okraji Litijem (Littai) na Kranjskem]
nam sporoča posestnik Miha Juvan (?), da je nakupil
pri njem Miha Poble iz Snežatnega pod Kviškom, v Brdih
na Goriskem, zdrave galete za seme, da je bil sam tam
in se osebno prepričal, da je zdrava. Tudi ima M. P. v
rokah spričevalo od župana na Vačah, da je resnično
seme tam ukupil. Kdor želi tega semena, naj se brž
oglasí pri g. Mih. Poble-tu v Snežatnem pri Kviškem.
Seme so daja tudi na tretji del brez donarja.*)

Na Vačah pri gospodarju Martinu Ravnikarju je
nakupil galeto za seme, kakor nam piše, tudi Ivan Ven-
dermin iz Kviškega in ima od ondašnjega županstva
certifikat, da je zdravo galeto zares na V. ukupil. Ko-
neč tega meseca se bo dobivalo pri njem, v Kviškem,
seme; dajal ga bo tudi na tretji del pridelka.

Domači novičar.

(Predelska železnica) Slišimo, da se je c. k. komi-
sar občnega nadgledstva, gospod Ferdinand Leonhard,
ki je bil od visok. c. kr. ministerstva za kupčijstvo
poslan trasirat (merit) železno cesto od Beljaka čez Pro-
del do Trsta, o izpeljavi in o razmerah zastran stro-
škov naj ugodnejše izustil. Imamo tedaj veselo nado, da
se bode ta za nas prevažna črta toliko gotovje mor-
da na državno stroške zidala. —

(Za novo cerkev v Kronberku) je položil 23. t. m.,
ob 6½ u. zjutraj fajmošter Solkaški, prč. g. Fr. Pod-
roka, temeljni kamen. Svečanost je bila prav ginljiva,
zlasti ko so hodili vsi sosede, stari in mladi, po vrsti
z kladivom na kamen vdarjat. Po blagoslovljenji ka-
mena je bila maša s primerno pridigo v podružnici
pri sv. Trojici na Grčini. Kakor je v torek večer na-
znanjalo pomenljivo opravilo pritrkovanje pri sv. Troji-
ci in sv. Katarini, tako ga je poveljevalo drugi dan
tudi svečano streljanje z možnarji. — Zidanje vodi zi-
darski mojster gosp. Iv. Alb. Toman, ki je tudi malo
semenišče v Gorici ravno kar v občno zadovoljnost
dovršil. Do konca jeseni bo, če ne pride kak nepriča-
kovan zadržek, cerkev pod streho. — Nova cerkev se
zida prav na sredi vseh vasi, ki se imajo vdružiti v
novo Kronberško duhovnijo, namreč, blizu izvirkov vo-
dotoka Goriskega.

(Truplo nadvojvode Ivana) umrlega 11. maja 1859,
so peljali iz Gradca, kjer je bilo začasno pokopano,

*) Vredništvo to naznanja, ker vé, kako težko je dobiti dobre-
ga semena. Sicer pa, svetujemo, naj se ljudje varujejo, da ne bodo go-
ljufani. Prav storijo, ako dajo vsako seme pregledati v poskuševališči v
Gorici (pri mostu) Vr.

skoz Gorisko postajo po noči od 22-23. t. m., in skor,
na Tiroljsko v grad *Schöna* blizu Merana, kjer je dal
upraviti njegov sin, grof Maranski, novo rodovinsko
rako v grajski kapeli, ktera je stala 14,000 gld. Rafaki
nadvojvoda Ivan je bil velik prijatelj kmetijstva in ja-
ko prijazen našemu narodu in jeziku.

(Tombola) bo v Gorici 29. t. m. (na sv. Peter)
ob 6. uri zvečer. Čisti dobiček je odmenjen zavodu
zapuščenin otrok. Kartele se prodajajo po vseh loterij-
skih nabiralnicah, kavarnah in pri magistratu po 20
soldov. I. činkvina je 60 gold, II. 40 g., tombola 200.
(Odgojenih je bilo v zavodu, za ktere ga ne bo tombola
igrala, od l. 1853 sem 178 mladončev.)

(C. k. doželno šolsko svetovavstvo v Gorici). Za
najvišim sklepom od 12. t. m. je blagovolilo Nj. voli-
čanstvo imenovati za administrativnega in gospodar-
stvenega poročevalca v šolskih zadevah pri dež. šolsk.
svetovavstvu Goriskem primorskega namestništvonega
tajnika *Vilh. Hahn-a plem. Hahnoubeck-skega* pustivši
mu dosedanjí službeni značaj; dalje za ude istega do-
želnega šolsk. svetovavstva za postavni službeni ohroč
(to je, za 6 let) učitelja verstva na c. k. gimnaziji
Goriški *Lourenca Partout-a* in *Andreja Marušič-a*; vod-
jo c. k. višje realke v Gorici, *Ferd. Gatti-a*, in gimna-
zijskega profesorja v Gorici, *Antona Klodič-a*, koji bo
opravljal službo doželno-šolskega nadzornika, (Od do-
želanga odbora sta že kakor je „Dom.“ o svojem
času povedala odločena gg. dr. Deperis in dr. Tonkli).

(Šolski nadzorniki) po novi postavi so postali ti-le v
naših krajih dobro znani gospodje: Vodja c. k. gimnazija
v Gorici, g. *Karol Holzinger*, je imenovan (z naj viš. skl.
od 16. t. m.) za nadzornika II. vrste za humanistične
predmete v srednjih šolah na Štajarskem, Kranjskem in
Koroškem; sedež bo imel v Gradcu. — Dosedanji šol-
ski nadzornik in bivši direktor v Gorici, g. *Anton Stim-
pel*, bo odsihmla nadzornik (I. vrste) za vse šole v Trstu in
okolici in za humanistične tvarine v srednjih šolah v
Istri, ob enem tudi administr.-škonom. poročevavec. —
Dosedanji nadzornik za ljudske šole na Primorskem,
g. *Alojzi Pavišič*, bo nadz. za ljudske in, kolikor treba,
tudi za srodne šole v Dalmaciji. — Naš rojak, dr. *Ivan
Della Bona*, namestništ. in šolski svetov. nadzorn. ljud-
sk. šol v vojvodini Saleburški, ki je postal te dni pr-
vostoln. kapitolna kustos v Saleburgu, bo ud novega
ondašnjega dež. šolsk. svetovavstva. (Druga imenova-
nja prinese „Dom.“ prihodnji krat).

(Nova župana v Gorici) bo volilo starešinstvo
v sabbto, 26. t. m.

Gozdne stvari.

Oskrbnik poskuševališča c. k. kmetijske družbe
Kranjske, gosp. *Fr. Schollmayer*, ki je bil uni teden v
Gorici *) (imel je opraviti v tukajšnjem zavodu za svil-
stvo) je zapazil na Krasu od Divače do Nabrežine ža-
lostno prikazen, da se je tako imenovani *gobar prejec*
(Schwammspinner) lotil hlastovja in, kjer ga ni več bilo,
pa vsega drugega, kar je zelenega, ter da je že straš-
no škodo storil, pa da jo še stori. Neareča, pravi, je
tem večja, ker sem Na-Brežini ure in ure iskal „sklu-
čeni ihne umonov“ (gosenčnic, podmuklic?) pa zastonj;
pri Ljubljani se jih lahko dobi in so naj hujši sovražniki
gobarja prejca. Če potegne, kedar bodo metulji že urni,
veter proti Kranjskemu, se je bati, da homo imeli k
ietu pri nas isto nadlogo.

Postava 14. maja 1869,

s ktero se določujejo načela podučevanja na
ljudskih šolah.

A. o javnih ljudskih šolah.

(Dalje.)

§. 10. S posebnim obzirom na potrebe ktere-
ga kraja se smejo posameznim šolam prideti zavodi, v kte-
rih se bodo odgojali, vzrejali in podučevali otroci, kto-
rim ni še treba v šolo hoditi, in pa strokovni razredi,

*) Počastil je z nekim drugim gospodom toli šolsnico. Vr.

v katerih se bo še posebej podučevalo o kmetijskem gospodarstvu in obrtništva.

§. 11. Število učnih moči (učiteljev) vake šole naj bo odvisno od števila učencev. Ako je bilo tri leta zaporedoma v šoli povprek 80 učencev, mora se vsako skrbeti še za drugo učno moč, in ako se to število poveča do 160, tudi še za tretjo in v tej razmeri naj se število učiteljev še dalje pomnožuje. Z ustanovitveno učiteljske službe se smejo le z dovoljenjem deželne šolske oblasti in le tedaj odpraviti, ako pet let povprek ni bilo gori omenjenega števila učencev. Deželni postavodaja je prepuščeno, da sme še dalje znižati najvišje število učencev, ki se smejo izročiti enem učitelju.

§. 12. Odgovorni vodja ljudske šole je učitelj, in kjer jih je več, v to odločeni viši učitelj.

§. 13. Šole z enim samim učiteljskim prostorom naj imajo učitelja, ako ima šola 2 ali 3 učiteljske službe sme se na eno mesto postaviti podučitelj. Na šolah, ki imajo 4 ali 5 učiteljskih služb, sme se tretjina namestiti s podučitelji.

§. 14. Določila paragrafov 3 do 13 veljajo tudi za samostalne dekliške šole, gledé izbiranja in razdelovanja učne stvarine, gledé števila učnih moči in številne razmere med učiteljicami ter podučiteljicami. V šolah, ki imajo več učiteljskih moči, imenuje se učiteljica-ravnateljica „viša učiteljica“.

§. 15. Učiteljice dekliških šol morajo navadno podučevati tudi v ročnih ženskih delih in v gospodinjstvu, za kar naj se napravi poseben šolski razred. Kjer je dekliška šola izročena moškemu učitelju, mora se za podučevanje v ženskih delih in v gospodinjstvu najeti posebna učiteljica. Kjer ni samostalnih dekliških šol, morajo se za šoli dorasla dekleta napraviti posebne delavske šole, ki naj bodo z ljudsko šolo v zvezi ali pa od nje ločene.

§. 16. Deželna postavodaja določuje, ali se sme v nižih razredih ljudske šole ženskimi učiteljskimi močmi prepuščati podučevanje šolarjev.

2. Meščanska šola.

§. 17. Meščanski šoli je namen, skrbeti, da dosežejo tisti, ki ne obiskujejo srednje šole, višjo omiko, nego jo more in hoče dati ljudska šola.

Učni predmeti teh šol so: verozakon, jeziko-in pismoslovje, zemljepisje in zgodovina s posebnim obzirom na očetnjo in njeno ustavo, prirodopisje, naravoslovje, aritmetika, geometrija, knjigovodstvo, risanje s prosto roko, geometrično risanje, lepopisje, petje in telovadstvo; za dekleta: ročna ženska dela in gospodinjstvo.

Na nenemških meščanskih šolah naj se daje učenec tudi prilika, da se lahko naučijo nemškega jezika.

Z dovoljenjem deželne šolske oblasti se sme na meščanski šoli podučevati tudi kateri tujih živih jezikov; ta predmet ni obligaten.

§. 18. Prepuščeno je tistim, ki za šolo plačujejo, da si smejo splošno ljudsko šolo vrediti, ktera bo mogla zadostovati ob enem tudi nalogam meščanske šole. V tem primerljaji mora imeti šola osem razredov.

Vendar se smejo ustanovljati tudi samostalne tri-razredne meščanske šole, ktere so združene s petim razredom ljudske šole.

§. 19. Določila paragrafov 4 do 8 in 10 do 14 veljajo s sledečimi izjemami tudi za meščanske šole:

1. V meščanski šoli s 3 razredi morajo učenci sploh biti ločeni po spolih, v šoli z 8 razredi pa vsaj v 3 najvišjih razredih.

2. Ako mogoče, naj se najmejo potrebni učitelji za verozakon.

3. Učiteljska konferencija izbira med dopuščenimi knjigami in berili; konferencija sme tudi pri deželni šolski oblasti svetovati, naj se vpeljejo nove učne knjige in berila.

4. Odgovorni vodja meščanske šole se imenuje „direktor“.

II. Obiskovanje šole.

§. 20. Stariši ali njih namestniki ne smejo puščati svojih otrok ali odgojencev brez poduka, ki je zapovedan za javne ljudske šole.

§. 21. Dolžnost v šolo hoditi se začne po dokon-

čanem šestem in traja do izvršenega štirnajetega leta. Iz šole pa smejo učenci še le izostajati, če niso, naj-potrebnejše, kar je za ljudsko šolo zapovedano: brati, pisati, računati.

Po dokončanem šolskem letu sme okrajna šolsko nadzornišvo iz važnih razlogov iz šole izpuščati učence, ki sicer še niso 14 let stari, ki pa v prvem prihodnjem polletju postanejo toliko stari in ki so se predmetov ljudske šole do dobrega naučili.

§. 22. Učenci se v šolo zapisujejo le o začetku šolskega leta, izvezi so slučajni, ako so se stariši preselili. Okrajno šolsko nadzornišvo in v nujnih primerljajih krajno šolsko nadzornišvo sme izjemoma dopuščati, da se otroci med šolskim letom v šolo sprejemajo.

§. 23. Dolžnosti javno šolo obiskovati se začnejo ali za zmerom oproščeni: dečki, ki obiskujejo ktero višjo šolo, na dalje, otroci, ki imajo kako dušno ali teko telceno napako, ki je nasprotna šolski svrbi in šolskemu obiskovanju, končno tisti, ki se podučujejo doma ali v kakem zasebnem zavodu.

V slednjem primerljaji so stariši ali njih namestniki za to odgovorni, da se otroci vsaj v predmetih ljudske šole dovoljno podučujejo.

Ko bi bilo to kakorkoli dvomljivo, ima okrajno šolsko nadzornišvo dolžnost primerno se prepričati, ali se dvombe opravičene ali ne. Kar se v ta namen zakaže, temu morajo stariši ali njih namestniki biti pokorni.

§. 24. Stariši ali njih namestniki, kakor lastniki fabrik ali obrtov so odgovorni za to, da šoli dorastli otroci šolo redno obiskujejo, in se smejo siloma primorati, da storé svoje dolžnosti v tem obziru. Natančnoje o tem določuje deželna postavodaja.

§. 25. Stariši in njih namestniki imajo dolžnost preiskovati otrokom potrebne šolske knjige in druge učne pripomočke (Dalja prih.)

Borsni kurs 22. t. m. Metall. 62:55; narodno posojilo 70:76; London 124:70; adžjo srebra 122:—; cekini 5:92.

Loterijske številke. V Gradcu 19j6. 76, 66, 10, 50, 34. Na Dunaj 19j6. 6, 73, 75, 50, 55.

Žitna cena v Gorici: Pšenica po 2 gld. 40 kr.; do —; (goriški kaznanik); turčica 1:48 do —; turčica bela 1:35; ječmen, delan 3:— do —; nedelan 1:70; fižol 2:— do —; ajda 1:30; oves —

(2)

OGLASNIK.

Solno-rožni (arnični) varovavni krožci

proti kurjem očesom;

napravlja jih lekárnik O. Galliani

v Milanu.

Posebno dobro, kar imajo ti novi varovavni krožci, je prvič to, da niso narejeni iz bombaža, ampak iz ovčje volne, in drugič, da je lepež (kar je primljivo na njih) napravljen iz pravega izlečka iz solčne rože (arnike), kteri ozdravi vsako vnetje, ter stori, da se kurje oko v kratkem času od kože loči. Kaj več o tem se nahaja v poduku, ki je krožcem pridjan. — Ena škatla z 12 malimi krožci velja 40 soldov; ena škatla z 12 večimi krožci 1 gold. 28 soldov. — Dobiva se ta lek v Milanu pri iznajdniku O. Gallianu, v ulici Maravigli; v Gorici v lekarnici Pontoni-ovi, kjer je zaloga vsakoršnih zdravil iz domačih in zunanjih dežel.

Gostilnica (nekdaj Trojer-jeva) na trgu sv. Antona št. 1 v Dunajskem predmestju je od 1. februarja t. l. vnovič odprta in z dobrimi vini in izvrstno kuhinjo oskrbljena. — Niška cena jedi in pijač, urna postrežba in pa dobri konjaki (štalo) vabijo vladno čč. goste, katerih gre torej prav obilno pričakovati.

Alojzi Praprotnik.